

ДО 50-РІЧЧЯ КАФЕДРИ ПТМ

О, коллеги-друзья!
Рассказать все нельзя,
что душевною
памятью полнится:
сколько было идей,
сколько было людей –
пусть сегодня
все сердцем вспомнится!
Пусть, не веря годам,
все придут в гости к нам.
Юбилей вместе с теми отпразднуем,
кто открыл институт,
кто состарился тут,
кто работал и сердцем, и разумом!
Кто возвел корпуса,
Посадил зелен-сад
И украсил теперь территорию,
Кто печатал труды,
Воплощая мечты –
Все войдут в золотую историю!
Все мы вместе летим
сквозь космический дым,
сквозь остатки
какой-то Туманности!
Мы, как звезды, сгорим,
но оставим другим пожеланье
любви и гуманности!

А. Кибирев,
выпускник КИИ-ДГМА, 1969 г.

В післявоєнні роки перед радянським народом буда поставлена важлива задача – відновити зруйноване народне господарство, де важлива роль відводилась машинобудуванню. Маючи на увазі географічне положення м. Краматорська і наявність багатьох великих підприємств (НКМЗ, СКМЗ, КЗТС, КМЗ та ін.), місто стало центром машинобудування Донбасу.

Зважаючи на дефіцит висококваліфікованих кадрів в галузі машинобудування, в 1953 р. в м. Краматорськ був відкритий вечірній філіал Донецького політехнічного інституту. В 1960 р. його буде реорганізовано в самостійний вечірній індустріальний інститут (КВІІ), який очолив канд. техн. наук, доц. Малеев Г. В.

Перший випуск інженерів-механіків зі спеціальності «Підійомно-транспортні машини» відбувся в 1959 р. Сама ж кафедра була відкрита наказом Міністра вищої і спеціальної освіти Української РСР Ю. Дяденкова (нак. № 496 від 12.10.1960 р.).

Засновником і першим завідуючим кафедрою ПТМ був проф. Кох П. І. За роки існування кафедри було підготовлено більше ніж 3,5 тис. інженерів-механіків зі спеціальності «Підійомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини і обладнання». Перші випускники кафедри навчались за вечірньою формою, а з 1963 р. як за вечірньою, так і за денною формою навчання. Серед перших випускників кафедри були головні інженери НКМЗ Чепелев О. П. і Севост'янов С. В.; зам. головного інженера Задирака В. Ф. і Яковенко О. М.; керівники структурних підрозділів Антонов Б. В., Чаплигін Д., Анфалов В. Б., Сазанович М. О.; технічний директор АТ «Запорожжран» Георгієвський В. В. та інші, деякі з них працюють на підприємствах регіону до нинішнього часу.

Випускниками кафедри є такі науковці як: д-р техн. наук, проф. Ампілогова Н. В., проф. МДТУ ім. Баумана Орехов М. А.; канд. техн. наук, доценти Маковський О. М., Лях П. Ф., Крупко В. Г., Дорохов М. Ю. та багато інших.

На кінець 60-х років на кафедрі ПТМ працювали як досвідчені викладачі (проф. Кох П. І., доц. Чертков В. К.), так і молоді спеціалісти, які перейшли на роботу в інститут, в основному, з НКМЗ (Чекулаєв Є. Ф., Маковський О. М., Сердюк Э. М., Гущин В. М., Орехов М. А.). Паралельно на конкурсній основі були обрані на посади викладачів кафедри канд. техн. наук: Онищенко В. І., Сирнева Л. Л., Іванов В. Ф., Полідоров А. І. На десятиріччя кафедри біля 60 % викладачів мали вчену ступінь кандидата технічних наук. На кафедрі відкривається очна і заочна аспірантура (керівники проф. Кох П. І., доц. Чертков В. К.) та проводиться плідна робота з виконання господарчих договорів. Кількість наукових співробітників зросла до 12 чоловік. В 1970 р. захищає кандидатську дисертацію Маковський О. М., а 1972 р. закінчує цільову аспірантуру при Московському гірничому інституті і достроково захищає кандидатську дисертацію Гущин В. М.

На кафедрі різко зростають об'єми господарчих договорів, а загальна чисельність кафедри зростає до 53 чоловік. Ведучі викладачі кафедри займають керівні посади в інституті (доц. Чертков В. К. – декан, проректор з наукової роботи, ректор; доц. Орехов М. А. – проректор з навчальної роботи; доц. Маковський О. М. – декан, проректор з навчально-методичної роботи). В якості деканів також працювали проф. Кох П. І., Онищенко В. І., доц. Іванов В. Ф., доц. Чекулаєв Є. Ф.

В 70-х роках до аспірантури були зараховані випускники кафедри та ряд молодих спеціалістів НКМЗ (Лях П. Ф., Битовт В. М., Шнюков В. С., Щербак В. М., Крупко В. Г.), які потім поповнили викладацький склад кафедри.

Наприкінці 70-х років кафедра переїздить в заново побудований третій корпус КП. Почалася довготривала робота з відновлення лабораторної бази, оснащення стендів необхідними контрольно-вимірювальними приладами, написання методичних розробок для проведення лабораторних робіт і практичних занять та ін. Студенти денної форми навчання проходять практику як на передових підприємствах м. Краматорська, так і на інших базах в містах Харків, Львів, Київ, Одеса, Маріуполь, Донецьк, Вузлова, Ленінград, Електросталь, Свердловськ, Красноярськ та ін.

На початку 80-х років на кафедрі ведеться підготовка спеціалістів за двома напрямками: «Конструювання ПТМ» і «Експлуатація ПТМ», а з 1983 р. відкривається новий напрям «Промислові роботи і маніпулятори». Чисельність груп денної форми навчання зростає до трьох. Завдяки плідній роботі аспірантури (керівник Чертков В. К.) чисельність викладачів з вченими ступенями зростає до 100 %.

Наприкінці 90-х років на підприємствах північного регіону Донбасу виникає нова проблема – відсутність коштів на придбання нової підйомно-транспортної техніки. Для проведення капітальних ремонтів зношених кранів і визначення їх залишнього ресурсу працездатності в 1998 р. при кафедрі була організована лабораторія технічної діагностики вантажопідйомних кранів під керівництвом доц., канд. техн. наук Ляха П. Ф. Спеціалісти кафедри, які пройшли навчання в Національному атестаційному центрі м. Києва, видавали обґрунтування можливості подальшої експлуатації вантажопідйомних кранів. Це сприяло підвищенню практичної підготовки як викладачів кафедри, так і студентів, що приймали участь у виконанні господарчих договорів.

Змінювались покоління, приходили на кафедру нові викладачі, але якісний показник професорсько-викладацького складу кафедри завжди відповідав найвищому рівню акредитації.

На кафедрі ПТМ в різні роки працювали і керували кафедрою:

Кох Петро Іванович – засновник, перший професор кафедри ПТМ, кандидат технічних наук, завідувач кафедри (1961–1973). Їм опубліковано більше 10 монографій, які видавались українською, російською та багатьма іноземними мовами. Народився у місті Краснодар

22 січня 1911 р. За національністю – німець. Закінчив Школу селянської молоді, Краснодарський індустріальний технікум, Новочеркаський політехнічний інститут. Працював у Харківському авіаційному та Всесоюзному заочному політехнічному інститутах. У 1959 р. – доцент Пермського політехнічного інституту. 1 вересня 1961 р. на конкурсній основі Петра Івановича обрано завідувачем кафедри ПТМ Краматорського індустріального інституту. З 1966 р. – декан механічного факультету КІІ. 17 квітня того ж року Петру Івановичу присвоєно вчене звання професора кафедри ПТМ. 20 лютого – професор курсів підвищення кваліфікації ІТР. 30 жовтня 1978 р. Петра Івановича не стало;

Онищенко Віталій Іванович – завідувач кафедри (1973–1981), доцент кафедри ПТМ, кандидат технічних наук;

Чертков Веніамін Кузьмич – ректор Краматорського індустріального інституту, проректор по науковій роботі, завідувач кафедрою (1981–1984), доцент кафедри ПТМ, кандидат технічних наук;

Лях Петро Федосійович – завідувач кафедри (1984–1989), доцент кафедри ПТМ, кандидат технічних наук;

Шнюков Віктор Сергійович – завідувач кафедри (1989–1994), доцент кафедри ПТМ, кандидат технічних наук;

Маковський Олександр Максимович – проректор з навчальної роботи КІІ, завідувач кафедри (1994–1999), доцент кафедри ПТМ, кандидат технічних наук;

Крупко Валерій Григорович – завідувач кафедри (1999–2003, 2006–2008), доцент кафедри ПТМ, кандидат технічних наук;

Федорінов Володимир Анатолійович – завідувач кафедри (2003–2006), професор, кандидат технічних наук;

Кассов Валерій Дмитрович – завідувач кафедри (з 2008 р. і до теперішнього часу), професор, доктор технічних наук.

Значну частку в розвиток кафедри в далекі 60–90 рр. внесли канд. техн. наук, доценти Сирнева Л. Л., Сидоренко В. Г., Степанов Є. А., Полідоров А. В., Катасонов І. П., Полікарпов Ю. В.; ст. викладачі Сердюк Є. М., Битовт В. М.; асистенти Черкасов Л. Д., Ткаленко І. Г., Кас'ян А. С., Липатнікова Л. Г.; ст. наукові співробітники Хальзев Б. І., Остренко В. І., Жиронкин Е. П., Харитоненко С., Бондаренко Ю. І., Кайзеров О. М.; інж. Терещенко Т. Д.; завідувачі лабораторії Лисаков В. І., Кохановський В. М.; учбові майстри Комаров В. С., Храменко Д. К., Налипович В. М.

Наприкінці 80-х рр. гостра потреба в інженерних кадрах на підприємствах м. Краматорська і північного регіону Донбасу починає падати. В зв'язку з цим, починаючи з 1987 р., кафедра веде підготовку спеціалістів тільки з денною формою навчання. Крім того, специфіка роботи підприємств регіону (індивідуальне виробництво унікальної багатотонної техніки) і перебудова промислового комплексу у 90-і роки визвали різке зниження в потребі спеціалістів з робототехніки. Тому в середині 90-х років кафедра припиняє підготовку інженерних кадрів з цього напрямку.

Загальна сума господарчих договорів, наприклад у 2002 р., складала 2/3 об'єму всієї академії.

У 2002 р. вчена рада академії приймає рішення про відкриття учбово-консультаційних центрів з метою можливості підготовки інженерних кадрів за заочною формою навчання.

На базі кафедри ПТМ у містах Макіївка і Шахтарськ було відкрито 2 філіали з прискореною (4 роки) і звичайною (6 років) заочними формами навчання.

З 1995 р. на кафедрі ПТМ ведеться підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів: бакалавр, спеціаліст, магістр. На теперішній час кафедра щорічно випускає 70–90 бакалаврів, із яких 85 % продовжують навчання на кафедрі ПТМ і отримують дипломи спеціалістів, а 15 % вчаться в магістратурі і отримують дипломи магістрів, що дає їм можливість працювати в якості наукових співробітників або викладачів середніх і вищих навчальних закладів.

В 2010 р. спеціальність «Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини і обладнання» була акредитована за статусом IV (четвертого) рівня рішенням ДАК.

На теперішній час викладачами працюють як випускники кафедр ПТМ колишніх років (канд. техн. наук, доценти Маковський О. М., Гушин В. М., Лях П. Ф., Крупко В. Г., Дорохов М. Ю.; ст. викладачі Рагулін І. О., Койнаш В. О., Альошичев П. В.; асистенти Крупко І. В., Данилюк В. О.; аспірант Діхтенко Р. М.), так і випускники споріднених кафедр (д-р техн. наук, проф. Кассов В. Д., канд. техн. наук, доценти Полікарпов Ю. В., Гавриш П. А., асистент Гаврильченко О. О., лаборант Нестеренко О. О.). Більшість викладачів кафедри пройшли загартування в лавах Радянської Армії.

Колишні співробітники кафедри та її випускники постійно поповнюють лави викладачів та науковців в інших підрозділах ДДМА (доценти Чекулаєв Є. Ф., Афанас'єва М. А., Маковецький А. В., Маковецький В. В., Іскрицький В. М., Агровал П. Г.; ст. викладачі Новицька Л. М., Щербак В. М., Шульгин Є. П.; асистенти Венжега Е. А., Таровик М. Г.; учбовий майстер Коцаренко С. Є.; завідувач відділення ДМТ Іл'єнко Ю. М.; методист ВКЦ м. Шахтарська Венгер Н. Г.; викладач МПК Борозинец Д. В.; нач. ІОЦ Боровик Т. П., зав. лабораторії технічної діагностики Шепотько В. П.; інженер Бондаренко Т. Р.; секретар приймальної комісії Попова І. М. та ін.).

Основні напрямки наукової діяльності кафедри ПТМ були завжди пов'язані з передовими машинобудівними підприємствами України і Росії, такими як ПАТ «НКМЗ», АТ «Азовмаш», АТ «Уралмаш» (Росія).

Серед наукових напрямків діяльності кафедри ПТМ можна відзначити наступні:

1. «Розробка наукових основ експлуатації та ремонту механічного обладнання кар'єрів» – керівник, професор, канд. техн. наук Кох П. І.

2. «Удосконалення конструкцій і методів розрахунків гусеничних рушіїв екскаваторів» – керівник доц., канд. техн. наук Чертков В. К. Під його керівництвом за даною тематикою було підготовлено та захищено 5 кандидатських дисертацій (доц. Маковський О. М., Лях П. Ф., Щербак В. Н., Васил'єв П. В., Крупко В. Г.).

3. «Удосконалення конструкцій і методів розрахунків спеціальних ПТМ» – керівник канд. техн. наук Онищенко В. І. Під його керівництвом захистив кандидатську дисертацію доц. Шнюков В. С.

4. «Наукові основи експлуатації вантажопідіймальних кранів» – керівник доц., канд. техн. наук Маковський О. М.

5. «Наукове обґрунтування і розробка сучасних пневмотранспортних установок» – керівник доц., канд. техн. наук Гуцин В. М. За його участю успішно розвивається сучасний науковий напрямок «Сінергетичність процесів у аеромеханіці».

6. «Наукове обґрунтування конструкцій і методів розрахунку приводів виконавчих механізмів землерийних і підйомно-транспортних машин» – керівник доц., канд. техн. наук Крупко В. Г. Під його керівництвом захищена кандидатська дисертація доц. Дорохова М. Ю. та підготовлено до захисту кандидатські дисертації ст. викладачів Койнаша В. О. і Альошичева П. В.

Викладачі кафедри постійно виконують науково-дослідницьку роботу на держбюджетній основі, відповідно з індивідуальними планами, та зі студентами.

За останні 5 років під керівництвом доц., канд. техн. наук Крупко В. Г. силами викладачів кафедри, аспірантами і студентами було створено ряд експериментальних стендів, які використовуються не тільки для науки, а й для проведення лабораторних робіт в учбовому процесі.

За цей період викладачами кафедри опубліковано близько 120 статей у фахових виданнях, із них близько 25 статей зі студентами. На кафедрі щорічно від 8 до 12 студентів навчаються по «Програмі роботи з обдарованими студентами», а 4...5 із них продовжують навчання по програмі «магістрів», а 1...2 випускники продовжують навчання в аспірантурі.

В 2001–2011 роках студенти кафедри зайняли 8 призових місць на Всеукраїнському конкурсі НДР по транспорту та ПТМ.

Окремі розробки кафедри знайшли впровадження у виробництво: розробка гусеничного зачеплення для потужних екскаваторів; розробки пневмотранспортних систем для сипучих вантажів; розробки сучасних методів оцінки технічного стану вантажопідйомних кранів та ін. На кафедрі створена на договірній основі лабораторія технічної діагностики вантажопідйомних кранів.

Широкі наукові зв'язки кафедри ПТМ з ВНЗ України і країн СНД. Кафедра приймає активну участь в роботі Науково-методичної комісії з інженерної механіки при Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України.

Кафедра ПТМ ДДМА є членом Науково-технічної Асоціації «Підйомні споруди» – головним підприємством в галузі кранобудування України і країн СНД, на кафедрі працює Північодонбаське відділення Підйомно-транспортної академії наук України (керівник доц., канд. техн. наук Крупко В. Г.), членами якого є викладачі кафедри: доценти Маковський О. М., Лях П. Ф., Крупко В. Г., Дорохов М. Ю.; ведучі працівники підприємств в регіоні: головний механік ПАТ «НКМЗ» Антонов Б. В., гол. конструктор ВГКГР і КПО Лавренко Ю. В., заст. гол. конструктора ВГКГР і КПО Сільченко Ю. А.; генеральний директор ВАТ «Слов'янський механічний завод» Придворов В. А., генеральний директор ГП «Гірничі машини» Белік В. М., гол. інженер ВАТ «Горлівський Машинобудівник» Одарено К. Ю. та багато інших фахівців.

В завершенні можна сказати, що кафедра ПТМ має достойне минуле і сучасне та з оптимізмом дивиться в майбутнє.

Лях П. Ф., Крупко В. Г., доценти кафедри ПТМ.